

سوال

وقت قربانی کی هست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

وقت قربانی از بعد نماز عید قربان آغاز و با غروب خورشید روز سیزدهم ذی الحجه به پایان می‌رسد. بنابراین وقت قربانی چهار روز است: روز عید قربان و سه روز بعد از آن.

بهتر این است که انسان پس از نماز عید ذبح را انجام دهد، چنانکه رسول الله - صلی الله علیه وسلم - انجام دادند و سپس اولین غذایی که روز عید می‌خورد از قربانی خودش باشد.

امام احمد (۲۲۴۷۵) از بُریده - رضی الله عنه - روایت کرده که گفت: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - روز عید فطر [برای نماز] بیرون نمی‌رفت مگر آنکه [پیش از آن] چیزی می‌خورد، و روز عید قربان چیزی نمی‌خورد تا آنکه [از نماز عید] باز می‌گشت و از قربانی اش می‌خورد.

زیلعی در **نصب الرأیة** (۲/ ۲۲۱) از ابن قطان نقل نموده که این روایت را صحیح می‌داند.

ابن قیم - رحمه الله - در **زاد المعاد** (۲/ ۳۱۹) می‌گوید:

«علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - می‌گوید: روزهای قربانی، روز[عید] قربان و سه روز بعد از آن است، و این مذهب اهل بصره و حسن بصری، و امام اهل مکه عطاء بن ابی رباح، و امام اهل شام اوزاعی، و امام فقهای اهل حدیث، شافعی رحمه الله است. ابن منذر نیز این قول را برگزیده است. همچنین به سبب آنکه این روزها مختص به ایام منی و روزهای رمی و ایام تشریق است و روزهای حرام می‌باشد، بنابراین روزهای فوق در این احکام شبیهند، پس چگونه می‌شود در جواز ذبح در این ایام، آنها را بدون هیچ نص و اجماعی از یکدیگر متفاوت دانست؟ همچنین از دو جهت متفاوت که یکدیگر را تقویت می‌کنند از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - روایت شده که فرمود: **همه‌ی منی محل ذبح است، و همه‌ی ایام تشریق وقت قربانی است.** پایان سخن ابن قیم. **السلسلة الصحيحة** (۲۴۷۶) این روایت را صحیح دانسته است.

شیخ ابن عثیمین در **أحكام الأضحية** درباره‌ی وقت قربانی می‌گوید:

«از بعد از نماز عید در روز [عید] قربان تا غروب خورشید آخرین روز ایام تشریق، یعنی روز سیزدهم ذی الحجه؛ که بدین ترتیب ایام قربانی چهار روز است: روز عید از بعد از نماز، و سه روز پس از آن. بنابراین کسی که پیش از پایان نماز عید یا پس از غروب خورشید روز سیزدهم قربانی کند قربانی اش صحیح نیست. اما اگر عذری داشت، مثلاً حیوانش بدون سهل انگاری وی فرار کرد و پس از پایان وقت پیدا شد، یا کسی را وکیل نمود و وکیل تا پایان وقت، انجام قربانی را فراموش کرد؛ در این حالت اشکالی ندارد به سبب عذر خارج از وقت قربانی را انجام دهد. با قیاس بر کسی که به سبب فراموشی یا به خواب افتادن، نمازش را خارج از وقت و پس از بیدار شدن یا به یاد آوردن بعد از خروج وقت به جا می‌آورد.

ذبح قربانی در هنگام شب و روز جایز است و ذبح به هنگام روز بهتر است، و روز عید پس از خطبه‌های عید بهتر است، و هر روز بهتر از روز بعد است زیرا مبادرت و عجله در انجام کار خیر به شمار می‌رود». پایان سخنان شیخ ابن عثیمین به صورت مختصر.

در فتاویٰ کمیسیون دائم فتوا (۴۰۶ / ۸۱) آمده است:

روزهای ذبح قربانی (هدی) برای کسی که حج را به صورت تمتع یا قرآن به جای آورده و همچنین قربانی دیگران چهار روز است: روز عید و سه روز پس از آن، و بر اساس صحیح‌ترین اقوال علما وقت قربانی با غروب خورشید روز چهارم به پایان می‌رسد.